

בס"ד. שיחת ש"פ שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט, ה'תשכ"ג.

בלתי מוגה

א. על הפסוקי "ומשה הי' רועה וגו'", איתא במדרש²: "כל מי שכתוב בו הי', מתוקן לכך .. מתחלת ברייתם נתקנו לכך" — להיות רועה ישראל (ובפרט שהי' "רעיא מהימנא", ראש לכל שבעת הרועים³). ועוד מצינו במדרש⁴: "ה' צדיק יבחן⁵, ובמה הוא בוחנו במרעה צאן, בדק לדוד בצאן ומצאו רועה יפה .. אמר הקב"ה מי שהוא יודע לרעות הצאן איש לפי כחו יבא וירעה בעמי, הה"ד מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו. ואף משה לא בחנו הקב"ה אלא בצאן .. אמר הקב"ה יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם כך חייך אתה תרעה צאני ישראל".

ולכאורה: לפי דברי המדרש שמשה הי' מתוקן לכך מתחלת ברייתו, לא הוצרך הקב"ה לבחנו במרעה צאן? — ועכצ"ל שהם מדרשות חלוקות. וצריך להבין: לדעת המדרש שמתחלת ברייתו הי' משה מתוקן להיות רועה ישראל — למה הוצרך להיות רועה צאן?

וגם לדעת המדרש שבחנו הקב"ה במרעה צאן — אינו מובן: למה הוצרך להיות רועה צאן שנים רבות, ועד לארבעים שנה⁷; כדי לבחנו — מספיק שיעסוק במרעה צאן במשך זמן מועט, ואין צורך באריכות זמן של ארבעים שנה?

זאת ועוד: גם אם הוצרך להיות רועה צאן (ע"ד שהאבות היו רועי צאן, כדאיתא במפרשים⁸) — הי' יכול לרעות הצאן שלו, או של מישהו אחר, ולמה הוצרך לרעות דוקא את צאן יתרו, כהן מדין, שהי' כומר לע"ז⁹?

גם צריך להבין ההוראה והלימוד מזה ש"משה הי' רועה" בנוגע לעבודת כאו"א מישראל — כידוע מ"ש רבנו הזקן (בעל ההילולא דכ"ד

(5) תהלים יא, ה.

(6) שם עח, עא.

(7) ראה תנחומא שם ח.

(8) ראה רבינו בחיי פרשתנו עה"פ.

(9) מכילתא ופרש"י יתרו יח, יא. ועוד.

(1) פרשתנו ג, א.

(2) שמו"ר פ"ב, ד.

(3) ראה תניא רפמ"ב, וב"מ"מ, הגהות

והערות קצרות לשם (ע' רעה). וש"נ.

(4) שם, ב. תנחומא פרשתנו ז. ועוד.

טבת¹⁰) בספר התניא³, בביאור מארז"ל¹¹ "אין לגבי משה מילתא זוטרתיה היא", ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה", ומזה מובן, שגם אצל כאו"א מישאל צריכה להיות העבודה ד"ומשה הי' רועה גו".

ב. והביאור בזה:

ענינו של רועה צאן — שנותן לצאן את כל הצריך להם, ולא רק המוכרח להם, "לחם צר ומים לחץ"¹², אלא משתדל להקל עליהם ככל האפשר, ומתמסר לכל אחד לפי ערכו כו', כמסופר במדרש הנ"ל⁴ בנוגע לאופן הנהגתו של משה במרעה הצאן.

וע"פ תורת הבעש"ט¹³ שבצאן יתרו נתגלגלו נשמות ישראל שאח"כ נתן להם משה את התורה ונעשו תלמידיו, נמצא, שבהתעסקות של משה במרעה צאן הי' גם ענין של השפעה לבנ"י — להטיב להם בגשמיות, והשפעה זו היתה הכנה להשפעה רוחנית שהשפיע להם במ"ת, שעל ידה נעשו ראויים לקבל את התורה. ולכן היתה השפעה זו צריכה להיות במשך ארבעים שנה — ע"ד מארז"ל¹⁴ "עד ארבעין שנין לא קאי איניש אדעת' דרבי".

ג. ולהעיר, שסדר הנהגה להיטיב לישראל תחלה בגשמיות ולאח"כ ברוחניות, הי' גם אצל כל רועי ישראל — "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"¹⁵:

ידוע¹⁶ שהבעש"ט פעל אצל חבריו הצדיקים הנסתרים סדר זה — להשפיע ליהודים תחלה גשמיות, ואח"כ רוחניות.

ועד"ז ידוע¹⁷ בנוגע לרבנו הזקן, שכאשר הי' אצלו ענין שלימות האדם — ע"י ענין הנישואין, יחוד דכר ונוקבא¹⁸ — הנה כניסתו הראשונה לענין הנישואין היתה באופן שהתנה עם חותנו שלא יתערב בכספי הנדוניא שלו, ושיוכל לעשות בנדוניא כרצונו, והקדיש את הנדוניא

13 תולדות יעקב יוסף פ' לך לך. בן פורת יוסף בסופו.

14 ע"ז ה, ריש ע"ב.

15 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

16 ראה "התמים" ח"ב ע' מד. ועוד.

17 ראה גם מכתב כ"ה טבת שנה זו

(אג"ק חכ"ב ע' שצט). תו"מ חכ"ז ס"ע 208

ואילך. וש"נ.

18 ראה זח"א נה, ב. קסה, א. ועוד.

10 ושייך גם ליום כ"ג טבת, כמ"ש הצ"צ (נדפס במענה לשון בתחלתו. פס"ד להצ"צ בסופו) שההסתלקות היתה "במוש"ק דשמות כ"ג אור לכ"ד טבת", ופשיטא שהצ"צ לא בא להודיענו אודות לוח השנה... ומזה מובן, שגם יום כ"ג טבת שייך ליום ההילולא (ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 33 ואילך).

11 (ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 33 ואילך).

12 (ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 33 ואילך).

13 (ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 33 ואילך).

14 (ראה גם לקו"ש חט"ז ע' 33 ואילך).

לעזור ולסייע לעניים בגשמיות, וכל זה הי' עוד קודם בואו אל המגיד, ורק לאחרי שנים קיבל את הנשיאות ונעשה רועה ישראל הרוחני, שהאיר עיניהם של ישראל ע"י "שני אור" — גליא דתורה ופנימיות התורה, שהם השו"ע והתניא¹⁹.

[ובזה גופא הי' הסדר באופן האמור — דאף שתחלה נדפס התניא ורק לאח"ז השו"ע, מ"מ, הלכות תלמוד תורה — שבהם מדובר אודות ענין החינוך — נדפסו קודם התניא²⁰].

והנהגה זו תובעים מכאו"א מישראל:

ובהקדמה — ש"אף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ערב לכו לגשת להשיג אפי' חלק אחד מני אלף²¹ ממדרגת רבנו הזקן, אעפ"כ, מצד הענין דמשה ואתפשותות דילי' שבכאו"א מישראל, תובעים מכאו"א שיתנהג בהתאם להנהגה זו.

אין להסתגר ולחשוב לעצמו: מה נוגע לי מה נעשה אצל פלוני, אלא יש לעמוד בתנועה של קירוב ואהבת ישראל לזולתו, ובזה גופא — ההתחלה צריכה להיות ע"י טובה בגשמיות דוקא.

ד. ועוד ענין בזה — בנוגע לפעולתו של משה רבינו בצאן יתרו דוקא:

המשך הביאור — שעבודת משה במרעה צאן יתרו היתה לברר את הניצוצות ("חיילי דקדושה") שהיו אצל כהן מדין שהי' כומר לע"ז (וע"ד פעולת יעקב בצאן לבן)²², וזהו גם ענין הנחת תיבת משה ביאור, הע"ז של מצרים, לאחרי שנתבטלה ע"י שירדה בת פרעה לרחוץ מגילולי בית אבי²³ (ועי"ז נתבטלה גם הגזירה ד"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו"²⁴) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידיש), ונדפס²⁵ בלקו"ש חט"ז ע' 13 ואילך.

והענין בזה — בשייכות לפעולתו של משה רבינו בתור רועה ישראל:

19) ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 36 ואילך. 23) סוטה יב, ריש ע"ב. וש"נ. תנחומא וש"נ. שבעה ע"ד 4. ועוד.

20) ראה גם תו"מ חל"ג ע' 298. 24) פרשתנו א, כב.

21) לשון רבנו הזקן — תניא פמ"ד (סג), 25) בשילוב עם שיחת ש"פ שמות דאשתקד. (א)

22) ראה ילקוט ראובני ויצא לא, ט.

נתבאר לעיל (ס"ב) שהתעסקותו של משה במרעה צאן הוא ע"ד השפעה גשמית בתור הכנה להשפעה רוחנית בקבלת התורה.

וכיון שהי' מקום לקטרוג על בני ישראל שאינם ראויים לכך, "הללו עובדי ע"ז כו"²⁶ — ולהיותו רועה ישראל, צריך משה להתעסק ולהשתדל עבורם גם במעמד ומצב כזה — הנה מתחילתו הוצרך להיות רועה צאן יתרו שהי' כומר לע"ז, ואעפ"כ התמסר אליהם להטיב להם בגשמיות, וענין זה פעל אצלו, שכאשר ידובר אודות השפעה רוחנית לבנ"י, לא יתפעל מקטרוגים כו', וימסור את עצמו בשביל בנ"י לקבל את התורה עבורם.

ויתירה מזה — שהצלתו של משה היתה ע"י היאור, שבתחילה הי' ע"ז, ובשביל הצלתו נתבטלה הע"ז, וזו היתה הנתינת כח למשה, שיוכל להתעסק ולפעול עם כל בנ"י, גם עם אלו שמקטרגים עליהם ואומרים שהם עובדי ע"ז — להשתדל עבורם ולהוציאם מע"ז.

ויש להוסיף, שדוקא ע"י הירידה ליאור (לא רק "על שפת היאור"²⁷, אלא גם בתוך היאור), להתעסק עם בנ"י עובדי ע"ז להוציאם מהע"ז, נעשה אצלו עילוי גדול יותר — שנקרא בשם "משה", "כי מן המים משיתיהו"²⁸, כמבואר בתו"א²⁹ דקאי על בחי' שמיטה ראשונה כו', והיינו, שע"ז זכה לעילויים הכי נעלים. ועד"ז בנוגע להתעסקות במרעה צאן יתרו, שע"ז זכה לקבל את התורה מהקב"ה.

ה. וע"פ האמור לעיל (ס"א) שבכאו"א מישראל יש בחי' משה שבו — הרי גם בענין זה יש הוראה לכאו"א מישראל:

כאשר אדם רואה ענין לא-טוב בזולתו, לא יחשוב שאין זה נוגע אליו, אלא עליו לדעת שענין זה בא ממנו. כמאמר הבעש"ט³⁰ על הפסוק³¹ "תיסרך רעתך", שמה שאדם רואה רע בזולתו הוא מצד הרע שבו.

וכידוע הסיפור³² שפעם ראה הבעש"ט יהודי שמחלל שבת, והתחיל להתבונן כיצד מגיע לו לראות ענין כזה, עד שנזכר שהשתמש פעם בתלמיד-חכם, והרי "ת"ח איקרי שבת"³³. וכן ידוע הסיפור אודות אדמו"ר

(26) ראה מכילתא בשלח יד, כח. שמו"ר
 פמ"ג, ח. זח"ב קע, ב. ועוד.
 (27) פרשתנו ב, ג.
 (28) שם, יו"ד.
 (29) פרשתנו נא, ד ואילך.
 (30) ראה גם תו"מ ח"א ע' 114. וש"נ.
 (31) ירמ"י ב, יט.
 (32) מובא בס' רב ייבי על תהלים כב, כח.
 ועוד. וראה גם תו"מ חכ"ז ע' 113 הערה 146.
 (33) ראה זח"ג כט, א. ועוד. וראה גם ברכות מז, סע"ב. שבת קיט, א.

האמצעי והצ"צ, שפעם הפסיק אדמו"ר האמצעי את קבלת היחידות וכו', כמסופר בארוכה במכתב כ"ק מו"ח אדמו"ר (הנדפס בקונטרס למ"ד³⁴).

וכיון שהענין הלא-טוב בא ממנו, הרי מובן שעליו מוטל לתקן זאת.

וזהו הלימוד ממשה רבינו: כאשר היתה הגזירה "כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו", להשליך ילדי ישראל להע"ז דהנילוס — הנה לכאורה איזה שייכות יש לענין כזה עם משה? — אך האמת היא, שכל הגזירה היתה בגללו, ובמילא, הדרך היחידה לביטול הגזירה היא ע"י משה דוקא, ולכן הוצרכו להניחו ביאור כדי לבטל את הגזירה.

וזוהי ג"כ ההוראה במאמר ד"ה אם רוח המושל גו'³⁵ — שהמוכיח צריך להיות (לא "מעל לעם"³⁶, אלא) "בתוך הקהל"³⁷, "שהשוה עצמו לקהל"³⁸. ולכן, כאשר ישנה גזירה — צריך הוא לדעת שכל הענין בא ממנו, ולכן עליו ללכת לתוך ה"יאור", ושם לבטל את הגזירה.

ועי"ז בא גם הוא עצמו לידי עילוי, כמארוז"³⁹ "יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעל הבית".

* * *

ו. מאמר ד"ה ואלה שמות גו'⁴⁰.

* * *

ז. מבואר בתניא³ שענינו של משה רבינו הוא "שממשיך בחי הדעת לכללות ישראל לידע את ה'".

בנ"י בטבעם הם אמנם "מאמינים בני מאמינים"⁴¹, אבל, ענין האמונה בלבד אינו מספיק, וצריך להיות גם ענין הדעת, ובלשון הרמב"ם⁴²: "לידע שיש שם מצוי ראשון". וזהו ענינו של משה רבינו, שהמשיך לבנ"י את בחי הדעת. ולעומת זאת, המנגד למשה אמר: "לא

(37) שם כ, יד.

(38) קה"ר פ"י, ד.

(39) ויק"ר פל"ד, ח.

(40) לא הגיע לידינו לע"ע. וראה לקמן ע' 27 הערה 76.

(41) שבת צז, א.

(42) ריש הל' יסוה"ת. וראה גם חינוך

מצוה כה (הובא בסה"מ"צ להצ"צ מצות

האמנת אלקות בתחלתה (דרמ"צ מד, ב):

"לידע ולהאמין".

(34) סה"מ קונטרסים ח"ב שנו, ב ואילך

("העתק מכתב .. הנשלח לאחד מחתני

הרבנים שליט"א .. סיון תרצ"ה" — בתור

הקדמה לד"ה אם רוח המושל גו' הנזכר

לקמן). נדפס לאח"ז באג"ק אדמו"ר מוהרי"צ

ח"ג ס"ע שעט ואילך. וראה גם תו"מ —

רשימת היומן ס"ע שפה (מקיץ תרצ"ה).

(35) תרצ"ה — נדפס בקונטרס הנ"ל

(סה"מ שם שנח, ב ואילך).

(36) דברי הימים ב, כ.

ידעתי את הוי"ו⁴³, כלומר, שאין צורך בענין הדעת, אלא די באמונה לבדה, וזהו מנגד לענינו של משה רבינו.

וכיון שענינו של משה הוא דעת באלקות, לכן פעל ביטול הע"ז (באופן שהגוי עצמו ביטל את הע"ז) — שענין זה הוא (לא מצד אמונה בלבד, שאינה יכולה לפעול זאת, אלא) דוקא מצד הדעת, ענין הפנימיות, שפועל גם על נפש הבהמית, שגם היא עצמה תבטל את הע"ז.

ולכן, לעתיד לבוא, שאז יהי' גילוי אמיתית הדעת — יקויים היעוד⁴⁴ "אהפוך אל עמים גו' לעבדו שכם אחד".

ח. ענין זה שייך גם לשבת זו שהיא שבת מברכים חודש שבט, שנקודתו התיכונה של חודש שבט בהנוגע אלינו היא — העשירי בו⁴⁵.

ובהדגשה יתירה בשנה זו, שנת הק"ן להסתלקות רבינו הזקן — שזהו ענין אחד, כי, שלשלת רבותינו נשיאינו אינה באופן של השתלשלות והמשכה מדרגא לדרגא, אלא היא "שלשלת המאורות", שבמאור אין חילוקים, אלא "כולא חד"⁴⁶.

רצונו של רבנו הזקן שתורת החסידות לא תהי' רק בשביל מפלגה מסוימת, אלא בשביל כלל ישראל⁴⁷ — הנה רצון זה בא לידי פועל ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר דוקא.

כיון שמתקרבים לביאת המשיח, שהתגלותו תלוי' בהפצת המעיינות חוצה⁴⁸ — הנה מדור לדור מוסיפים והולכים בהפצת תורת החסידות.

— יש מי שטוען: עבורו — טוב גם המעמד ומצב שהי' לפני עשרים שנה, שלשים שנה או לפני ארבעים שנה! ... הוא עשה כבר מספיק — טוען הוא — ועתה יעסוק בכך מישהו אחר! ...

ובכן, עליו לדעת ש"רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר"⁴⁹: הענין מוכרח לבוא לידי פועל, שהרי הגאולה צריכה כבר לבוא, ואי-אפשר לעכבה עוד. וכיון שבשביל הגאולה יש צורך בהקדמת עבודת

(47) ראה סה"ש תרפ"ט ע' 72. תש"ב ע' 159. תש"ד ע' 93. ע' 163. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ח ע' תרי. ח"י ע' דש. לקו"ש ח"ט ע' 344. ועוד.
(48) ראה אגה"ק דהבעש"ט — כש"ט בתחלתו. ובכ"מ.
(49) אסתר ד, יד. וראה גם תו"מ חל"ג ע' 199 ואילך.

(43) פרשתנו ה, ב.
(44) צפני' ג, ט. וראה רמב"ם הל' מלכים ספי"א.
(45) ראה גם שיחת ש"פ שמות, כ"ג טבת, מבה"ח שבט דאשתקד ס"א (תו"מ חל"ב ע' 366). וש"ג.
(46) ראה גם תו"מ חל"ה ע' 232. וש"ג.
(47) וראה גם תו"מ חל"ה ע' 232. וש"ג.

הפצת המעיינות חוצה — הרי בודאי שעבודה זו תבוא לידי פועל; אלא שאצלו יחסר כו"50.

יתרה מזו: כיון שתובעים ממנו עבודה זו — הרי בהכרח שנותנים לו כחות לזה. וא"כ, כאשר אינו עושה את עבודתו, הרי לכד עצם הענין, ישנו ענין גרוע יותר — שנותנים לו כחות ואינו מנצלם, ונמצא שנתינת הכח היתה לאיבוד ח"51!

*

ט. החיבור דפרשת שמות עם פרשת וארא הוא באופן של קושיא ותירוץ: סיום פרשת שמות הוא בקושיית "למה הרעותה גו"52 [ועל זה השיב הקב"ה "עתה תראה גו"53, אבל אין זה תירוץ על הקושיא], ואילו תירוץ הקושיא הוא בפרשת וארא.

והענין בזה:

ישנו פתגם מהבעש"ט54, שכל קושיא שישנה בעולם תחתון, הנה בעולם עליון יותר ישנו תירוץ על קושיא זו, אבל גם בעולם עליון זה ישנה קושיא שאי אפשר לתרצה בעולם זה, והתירוץ על קושיא זו הוא בעולם עליון עוד יותר.

ונמצא, שבכל מדריגה שתהי' — אפילו במדריגות הנעלות ביותר שבהשגה — אי אפשר להשיג את כל הענינים, וישנם ענינים שעבורם יש צורך בענין האמונה. וכידוע מ"ש במדרש55 "פתי יאמין לכל דבר"56, זה משה רבינו, דהיינו שאפילו משה רבינו, שהשגתו היא בבחי' חכמה דאצילות — ישנם ענינים שבהם צריך להיות גם אצלו הענין ד"פתי יאמין גו"57.

[ולמעשה, שבאופן כזה היתה גם אמונתם של ישראל במשה רבינו: "משה רבינו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שעשה . . ובמה האמינו בו במעמד הר סיני שעיינינו ראו ולא זר ואזנינו שמעו ולא אחר" (כמ"ש הרמב"ם57). וא"כ, מחד גיסא, הרי כל בניי היו במ"ת (כידוע58) שכל נשמות ישראל היו במעמד הר סיני) ושמעו את עשרת הדברות מפי

ואילך. וש"נ.

55) ראה שמו"ר רפ"ג.

56) משלי יד, טו.

57) הל' יסוה"ת רפ"ח.

58) פדרר"א פמ"א. ועוד.

50) חסר קצת (המו"ל).

51) חסר סיום הענין (המו"ל).

52) פרשתנו ה, כב.

53) שם ו, א.

54) ראה מאמרי אדה"ז ענינים ע' רצו

הקב"ה; ולאידך גיסא, הכירו בני וראו שהשגתו של משה רבינו היתה באופן נעלה יותר, ולכן "ויאמינו גו' במשה עבדו"⁵⁹].

אלא, שבכל מדריגה, האמונה היא בענינים המתאימים לאותה מדריגה, וכידוע⁶⁰ שהענינים שלוקחים עכשיו באופן של אמונה, הנה לעתיד לבוא יומשכו בהשגה, ואילו האמונה שבימות המשיח תהי' בענינים נעלים הרבה יותר, שבזמן הזה אין יודעים אודותם כלל, אפילו בבחי' אמונה.

וזהו גם מענה הקב"ה למשה רבינו — "עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה גו'": בפרשת שמות אין ביאור; הביאור הוא רק בפרשת וארא, בעולם נעלה יותר, ואילו בעולם זה (דפרשת שמות) נשאר קושיא; אבל אעפ"כ, גם בפרשת שמות צ"ל הענין ד"ביד חזקה" — להניח את השכל על הצד, ולקבל את הענין מתוך אמונה וקבלת-עול.

י. עפ"ז מובן, שענין ההשגה אינו בסתירה ח"ו לאמונה, כי ככל שתהי' ההשגה נעלית, עדיין יש מקום לאמונה בנוגע לענינים נעלים יותר. ואדרבה: דוקא כאשר ישנה השגה — האמונה היא נעלית יותר, כי ככל שההשגה נעלית יותר, אזי האמונה היא בענינים נעלים עוד יותר. ולא זו בלבד שהאמונה היא במדריגה נעלית יותר, אלא גם האמונה עצמה היא נעלית יותר⁶¹.

וזהו גם הענין ד"פנימיות אבא פנימיות עתיק"⁶², שדוקא בענין החכמה ישנו הענין דעתיק. ולכן, בביאור ענין החכמה בהגה"ה בתניא⁶³, דוקא שם מזכיר את ענין הביטול, כי דוקא ע"י ההשגה נעשה אמיתית ענין האמונה והביטול.

וזהו ביאור מאמר המדרש הנ"ל "פתי יאמין לכל דבר, זה משה רבינו" — שאמיתית ענין האמונה היא אצל משה דוקא, כי, להיותו בעל השגה נעלית ביותר, הנה דוקא אצלו הי' אמיתית ענין האמונה, "פתי יאמין לכל דבר".

וע"י הענין ד"פתי יאמין גו'" נעשה "שומר פתאים ה'"⁶⁴ — ענין

וראה גם סה"מ ה'ש"ת ס"ע 49, ובהערת כ"ק

אדמו"ר שליט"א שם.

(63) פל"ה (מה, רע"א).

(64) תהלים קטז, ו.

(59) בשלח יד, לא.

(60) ראה תו"מ חל"ג ע' 429. וש"נ.

(61) חסר הביאור בענין זה (המור"2).

(62) ראה לקו"ת נצבים מט, ד. וש"נ.

השמירה, בחי' "ואתה משמרה בקרבי"⁶⁵, שלמעלה גם מבחי' "טהורה היא"⁶⁵.

יא. ענין זה — החיבור דהשגה ואמונה — מרומז גם בפרשת וארא:

בהתחלת הפרשה נאמר: "וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב גו", ומפרש רש"י: "וארא — אל האבות".

וכבר נתבאר פעם⁶⁶ בכוונת דברי רש"י (על יסוד הפתגם הידוע מרבותינו נשיאינו⁶⁷, שפירוש רש"י בכלל, ובפרט פירוש רש"י על התורה, מגלה את פנימיות התורה ו"יינה של תורה"), שכוונתו להדגיש שעיקר מעלתם של האבות אינו עבודתם לעצמם, אלא זה שהיו "אבות", ענין ההמשכה למטה, ששייך לאמונה⁶¹.

ולאידך, ענינו של משה רבינו הוא — בחי' דעת והשגה.

ויש בכל אחד מעלה שאין בחיורו: לפעמים מבואר מעלת משה לגבי האבות — כמארז"ל⁶⁸ "כל השביעין חביבין", ולכן "משה (דוקא) קיבל תורה מסיני"⁶⁹, שענין זה הוא מצד מעלת ההשגה; ולפעמים מבואר מעלת האבות לגבי משה — כמארז"ל⁷⁰ שאמר לו הקב"ה למשה "במקום גדולים אל תעמוד"⁷¹, שענין זה הוא מצד מעלת ההמשכה למטה והאמונה. וזהו שאמר הקב"ה למשה "וארא — אל האבות", בתבעו ממנו שתהי' אצלו גם מעלת האבות — חיבור והתכללות השגה ואמונה גם יחד.

65) נוסח ברכת אלקי נשמה (ברכות ס, ב).
 66) וראה תו"א פרשתנו בהוספות קז, א. ובכ"מ.
 67) שיחת ש"פ וארא דאשתקד ס"ח ואילך (תו"מ חל"ב ע' 380 ואילך). וש"נ.
 68) ראה סה"ש תרצ"ו ע' 137. תרצ"ז ע'
 69) (נעתק ב"היום יום" כט שבט).
 70) ויק"ר פכ"ט, יא.
 71) אבות בתחלתה.
 72) ב"ר פנ"ה, ו. דב"ר פ"ב, ז.
 73) משלי כה, ו.